

Waayiro son guleehool

Wairaux et ses enfants

Texte

Abib SADIO

Illustrations

Ansoumana BADJI

GIE CLOA

Thionck-Essyl

Département de Bignona

Région de Ziguinchor

Sénégal

SIL

BP 2075

10200 Dakar

Sénégal

Wairaux et ses enfants

Langue : gusiilaay

Sénégal
Afrique de L'Ouest

Première édition

2016

© GIE CLOA 2016

© SIL 2016

Búkoopul nan gáruriil gutiin mee, m'bj
anafaan acee gurogool Waayiro.

Náwusaet min abil mee ekaan nárur
guleehool.

Narok guleeh atiyool acet mee son
bugoola, gujow gútebul bujal mimbil anar
náruriil.

(Guleeh gaagu kankaan guleeh gan
Atúuha ájie búroomiil. Gukoil guwunwun
máamak.)

Aahu aleeh an paayool acet mee narok gutiyool: « Jijanjam wan paayolaal alobe ? Injé iroge, jambu ukaanaal. Esúk ye gununnum. Anooan atebulo waaf, neeni ateye, mat ápurul. Ho be ecet. Mbil eeni ukaanut ateya, mat uñow tan guteye. »

Narok atiyool an gunap mee paayaay :
« Ala paayolaal acecet, jambu ujow.
Neeni uñoñow, kat min ubaak. »
Aleehool han abaj mee najow étebul bujal
bara **Esingarihen**. Mara gabonket
paayool.

Nan etey étiinj mee, ngutey gútiinj dó,
aleeh aahu naloh acet.

(Aleeh aahu kankaan aleeh aranna.
Alíinool Dakaar nalakoe. Nan aam mee
mbóohul, nanoomulool épumben, jipan
jáamak son úbil ulaay bun gutiyool dó.)

Nan átiinjulo mee, narok paayool :
« Paapa taŋ áliinom Jaheeke úmey ?
Min gúcili gújuuk mee mee ? Mee ubugu
dó májuheriil ? »

Paayool narogool :

« Gapor gammee dáaru, guruuruuk ! »

Funakóofunak nan ápurulo n'gúreŋ
gúcilool ngureg bájuuk. Nasonkenool,
narogool gapor gammee dáaru.

« Háa paapa, taŋ ñeer gapor buu gon
dáaru gájuugenei mee gúcil, teer gara
gupaali dit gújuuk ? »

Káŋ jaram gúpuren gambac gaagu, añout
áliinool. Nasonken gutiyool ngurogool :
« Jaheeke acecet nan utey mee. Bujal
nakaaye aŋar nacet. »

Ajúr aahu natey bu bo n'gúrenj gaagu.
Atey atey nayuho, nawook n'gawoogool
gan nja guwoogool mee n'fukaaw.

« Oowouwoowouwooooo. »

Nátuul dó n'fuyaak faafu : « Oóowoh. »

Narogool : « Alíinom ay aseni yo. »

**« Injé paapa abuntom, ínje paapa
abuntom man aanom injarulool bujal
mimbil ápurenuloli n'gúreŋ, ínje dó
n'gárur gaagu nicehe. Emómbi yawele
mee baabu gawoogom neroge mee. Pipri
mámbaalimam Pipri mámbaalimam ínje
gupaalom jíboom n'gúreŋ, ínje jíboom
n'fuyaak. »**

(Alíinom ecet yaayu ay aseni yo.
Narogool paapa asenaam yo. Injé paapa
abantenaam min arogom ikaay étebul
bujal mi mbil ápurenulom n'gureñ, ínje
n'gárur nicehe émombi yarege mee mee,
gawoogom neroge mee. Pipri mámbaali ;
Pipri mámbaalimamm. Injé gupaalom
jíboom n'gúreñ, ínje jíboom n'fuyaak.)

Narogool : « Upurúl. »

Narogool : « Aw gabantenom min ípurul
ifaak, nutey ukahom bo ukaay buñuuho,
ínje nikaan asaay. »

Narogool : « Mat iteyi, mat ibanteni. »

Napinool : « Min gájuuwo gan inoomuli
mee Dakaar mi mbil isen go ay ? Jipan
jaaju, épumben yaayu mbil ikaan so
buu ? »

Narogool : « Usen so gúliinolaal. »

Gupaalool ngurogool : « Aw ubonket
úpur umu umun gayogenóli taahe
funakóofunak gafooñ ganur gaagu. Neeni
úmimir nubile ekaan núpur, úpur ! »
Nápurul.

Alíinool nataasool jaram aset, nanjarool
ngunogen futañaat. Gútiinj bo ngucin.
Nemma kaane aranna, nanjar épumben
yaayu nak ajow jápumben. Neeni áahul
átiinjul, be efooñ gafooñ gan gukaane mi
mbil nak gufaasoor.

**« Alíinom áliinom úbabul esalaa. Alíinom
áliinom úbabul esalaa. »**

Nayabulool : **« Alíinom jirimoo jirimoo
sálamm áliinom abuje efaakira sálamm. »**

(Ebook yaayu naroge mee efaakira.)

Nápeegulool. Nan apegúlool mee nábul ebook yaayu afaak, nasenool mal ataaso nguñul gutogoñ. Mo gukaane mee funakóofunak.

Bo n'ésuk yaayu gujaahali ban ájur aahu anogene, gúmirut. Ejes manooman, guñout. Jaram baj gujenna, aranna acee najow jápumben.

Atíinj dó n'furamba faafu, najam
bafooñer baabu, nakot.
Nan ájur aahu ápurulo mee, nafaasool.
Najanten gafooñ gaagu jaram ájuh go
nabaañ. Atíinj síndo, nagaan pay alee
aahu.

Narogool: « Aw aleehi iñowulooñow
baabu n'futañaat. Alíinool
ápurenuloopuren n'fuyaak faafu ubugu
baabu ngucine. »

Narogool: « Ubonket neeni újujuh
ujogulomool, nuñarulomool. »

Nabaañ átiij nakot nanaak jaram áliinool ápur ajow, nafooñ gafooñiil.

**« Alíinom áliinom úbabul esalaa ;
Alíinom áliinom úbabul esalaa. »**

Ajúr aahu nápeegul najogool gík, natebool najow. Atíij síndo, ngupeegool n'gajegubeool. Dó nahanken mee jaram ápurul atey abaañ jandiij áliinool be ébaañul, nátiij.

Alíinool nan átiinjulo mee, afooñ :
**« Alíinom áliinom úbabul esalaa áliinom
áliinom úbabul esalaa. »**

Napapat.

Nabaañ afooñ : « Alíinom áliinom úbabul esalaa. Alíinom áliinom úbabul esalaa. »

Napapat.

Narogool : « Yaaye nilobool mee taahe akahom bo nilako dó, narogom ípurul ho be elako son ínje. Nilobool ho gabantenom. »

Nalobulool : « Ubonkehom uñow nipapat, anfaan acee ajaalo taahe nafooñ nañ min ufooñaale mee, nípeegul. Tan let aw. Najogom nañarom bu síndo. Mo kaane nirok ho abaañulo. »

Nábul ebook yaayu. Asíil gúcaho gufaak,
narogool be ejesulool akoña ayab min ho
ajow buñuuho.

« Aw gabantenom min feegi bóot. »

Narogool : « Ibantenuti. »

(Aleeh aahu akoña añoñow nañ may
gúliinol.)

Narogool : « Injesuli ho aw be eyabool ? »

Narogool : « Eem. »

Najow ajin n'fúlundaay, nafooñ arok :
« **Ajaña ajakee kondon̄ aban nakondon̄e
kondon̄ ban nanokoor n'ínje kondon̄. »**

Ajúr nápurul to gúnogoorut. Naliimenool.
Natos bun fucee fúlundaay.

Nafooñ : « **Ajaña ajakee kondon̄ aban
nakondon̄e kondon̄ ban nanokoor n'ínje
kondon̄. »**

Nápurul gunogoor net. Narogool ínje be enjari isen áliinom ayab. Nan gujamoor mee, nanarool najow. Atíinj nalob áliinool ínje ume niñarulo mee be eseni uyab. Min ikaay buñuuho.

Naliik ájur aahu min abil mee ekaan námir mara araanjool átiinjulo, nápeegulool.

Nan amaañen aahu ajow mee jápumben
ábaañul nafooñ ájur aahu nayab.
Nápeegul nasenool ataaso, násiil
ngúcaho. Alíinool narogool ñeer min eem
maa maa ínje gajom bóot.

Atúuha nakaan farool fútiyaaraool
guleeh guñen.
Fúrubahen guleeh guñen bandiḡ.

Laban kaan ésuk yáamak yabaje fubaj.
Bugara ésuk paayool ngucamen ejow
bucin bo. Narok paayool : « Neeni újo'ool
bu bucin baabe be emugi. Aw ukaan mee
min ípur dúniya. Haani gujaalo bu bucin
baabe, aw urehúl bo. »

Jambil íyawut inogen n'epangen.